

ΘΕΜΑΤΑ ΤΕΧΝΗΣ

Β και Γ' ΛΥΚΕΙΟΥ

(μάθημα κατεύθυνσης)

Τι είναι η δομή και η σύνθεση ενός εικαστικού έργου.

Είναι η οργάνωση όλων των στοιχείων ενός έργου σε ένα ενιαίο σύνολο με στόχο να εκφράσουν κάποια διάθεση (συναισθήματα).

Συναισθήματα που μπορεί να εκφράσει μία σύνθεση είναι : **ηρεμία, στατικότητα, σταθερότητα, αστάθεια, ένταση, κίνηση, δυναμισμό, δραματικότητα, αρμονία - δυσαρμονία, χαρούμενα, ευχάριστα ή δυσάρεστα συναισθήματα** κλπ.

Ο τρόπος τοποθέτησης και η **οργάνωση** των στοιχείων (οποιοδήποτε αντικείμενο, σημείο, χρώμα, φως, σκιά) μας επιτρέπει να πετύχουμε την κατάλληλη διάθεση και ατμόσφαιρα.

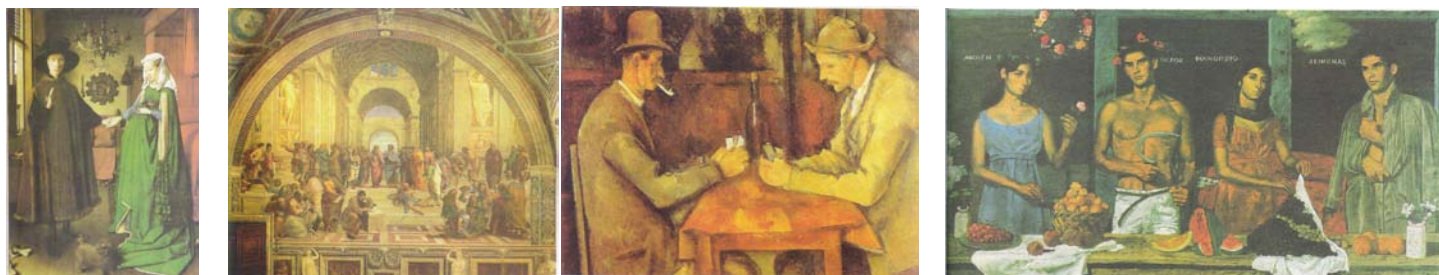
ο Ρυθμός, η Συμμετρία ή Ασυμμετρία, η Ισορροπία, η Ιεραρχία (πως ξεχωρίζει το κύριο κεντρικό σημείο), ο Χώρος (βάθος προοπτική), η Φόρμα, οι Αντιθέσεις, η Φωτοσκίαση, το Χρώμα είναι τα **εργαλεία** που χρησιμοποιούμε για να οργανώσουμε τη δομή της σύνθεσης.

Ηρεμία, στατικότητα, σταθερότητα

1. Η σύνθεση μας μεταδίδει **ηρεμία, στατικότητα, σταθερότητα** όταν βασίζεται στην **συμμετρική ισορροπία**: δηλαδή όταν τα κύρια στοιχεία της σύνθεσης είναι τοποθετημένα στο κέντρο ή πάνω στο **νοητό κεντρικό κατακόρυφο άξονα**.

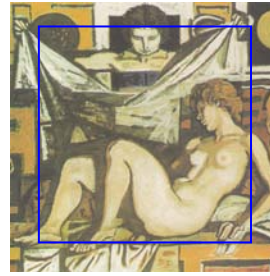
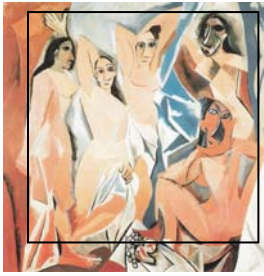
2. Η σύνθεση μας μεταδίδει **ηρεμία, στατικότητα, σταθερότητα** όταν τα βασικά στοιχεία της είναι τοποθετημένα σε **ίση απόσταση από το νοητό κεντρικό κατακόρυφο άξονα**

3. Η σύνθεση μας μεταδίδει **ηρεμία, στατικότητα, σταθερότητα** όταν τα στοιχεία της είναι τοποθετημένα πάνω σε **κάθετους ή οριζόντιους νοητούς άξονες**.

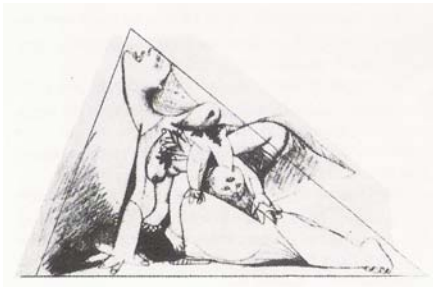
4. Η σύνθεση μας μεταδίδει **ηρεμία, στατικότητα, σταθερότητα** όταν είναι βασισμένη σε **τετράγωνα** και **ορθογώνια**.

5. Η σύνθεση μας μεταδίδει **ηρεμία, στατικότητα, σταθερότητα** όταν είναι βασισμένη σε **τρίγωνα**.

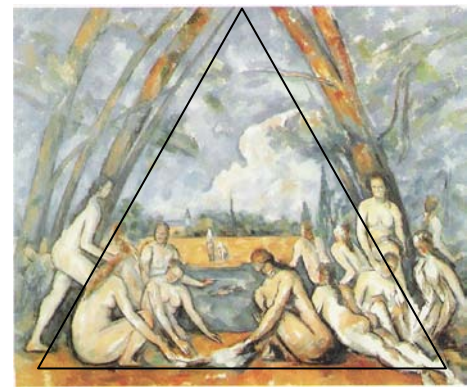
Τα **τρίγωνα** που έχουν **ευθύγραμμη βάση**, φαίνονται **σταθερά και ακίνητα**. Μερικές όμως φορές ο καλλιτέχνης εκμεταλλεύεται την οξύτητα των γωνιών του για να δείξει **ελαφριά κίνηση**.

ελαφριά κίνηση

Προσχέδιο του Πικάσο για την Γκουέρνικα. Η μορφή εντάσσεται σε τρίγωνο και δείχνει **ελαφριά κίνηση** προς τα πάνω.

ελαφριά κίνηση

Η σύνθεση του **Σεζάν** - «**οι Λουόμενες**», είναι βασισμένη σε **ισοσκελές τρίγωνο**. Παρόλο που η δομή της σύνθεσης είναι βασισμένη στη **συμμετρική ισορροπία** (φιγούρες και κορμοί είναι τοποθετημένα σε ίση απόσταση από το νοητό κατακόρυφο άξονα και μεταδίδει **ηρεμία, στατικότητα, σταθερότητα και αρμονία**), η τοποθέτηση φιγούρων και κορμών **πάνω** στις διαγώνιες πλευρές του **ισοσκελές** τριγώνου δείχνουν **μια ελαφριά κίνηση** προς τα πάνω.

Ένταση, δυναμισμό, κίνηση, αστάθεια

Ο **Ελ Γκρέκο**, στο έργο του "**Το όραμα του Αγίου Ιωάννη**", χρησιμοποιεί το **τρίγωνο διαγώνια** προσδίδοντας έτσι στη σύνθεση του **έντονη κίνηση, δυναμισμό και αστάθεια**. Οι φιγούρες **κινούνται** μαζί με το τρίγωνο προς τα πάνω.

Ένταση, δυναμισμό, κίνηση, αστάθεια

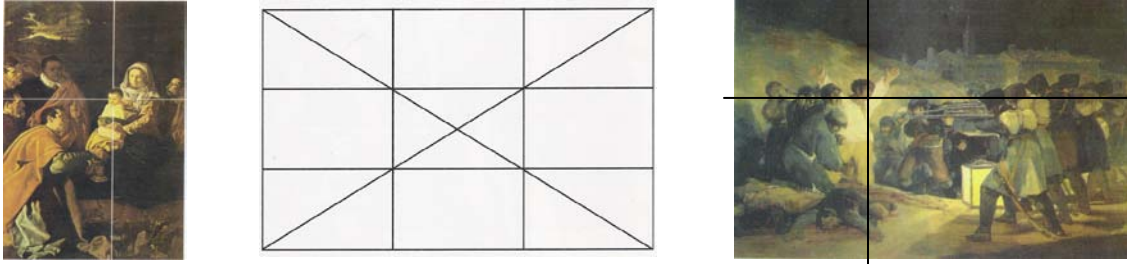
1. Η σύνθεση μας μεταδίδει **ένταση, δυναμισμό, κίνηση** και **αστάθεια** όταν είναι βασισμένη στην **ασύμμετρη ισορροπία**:

- δηλαδή τα βασικά στοιχεία της σύνθεσης βρίσκονται τοποθετημένα σε άνιση απόσταση από τον **νοητό κεντρικό κατακόρυφο άξονα**.

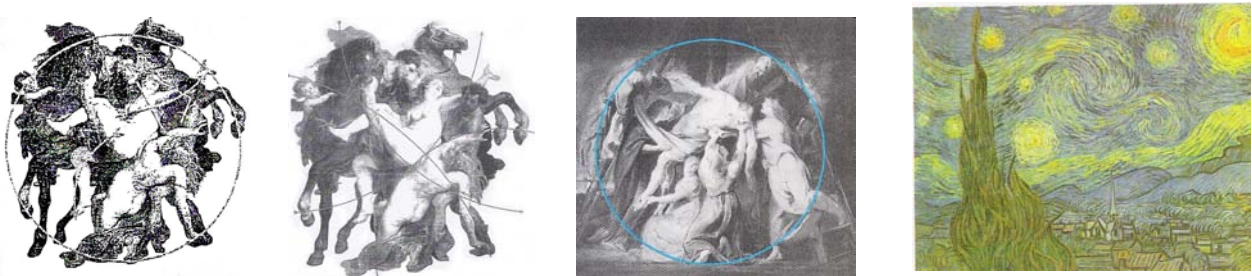

2. Η σύνθεση μας μεταδίδει **ένταση, δυναμισμό, κίνηση** και **αστάθεια** όταν είναι βασισμένη στην **χρυσή τομή**: **αριστερή κάθετη, δεξιά κάθετη, κάτω οριζόντια, πάνω οριζόντια**.

Διαιρώντας χοντρικά το χώρο σε τρία ίσα μέρη οριζόντια και κάθετα μπορούμε να βρούμε τη χρυσή τομή. Κάθε μία από τις διασταυρώσεις αυτών των γραμμών αντιστοιχεί σε μια χρυσή τομή όπου τοποθετούνται τα βασικά στοιχεία της σύνθεσης.

3. Η σύνθεση μας μεταδίδει **ένταση, δυναμισμό, κίνηση** και **αστάθεια** όταν τα βασικά στοιχεία της σύνθεσης είναι τοποθετημένα σε **κύκλους, οβάλ, τόξα, καμπύλες γραμμές**. Οι **κύκλοι**, με το συνεχές περίγραμμα δίνουν την αίσθηση της **κίνησης** και της απελευθέρωσης από την βαρύτητα.

4. Η σύνθεση μας μεταδίδει **κίνηση** και **αστάθεια** όταν στοιχεία της σύνθεσης είναι τοποθετημένα στο **πάνω μέρος της**.

5. Η σύνθεση μας μεταδίδει **ένταση, δυναμισμό, κίνηση** και **αστάθεια** όταν τα στοιχεία της είναι τοποθετημένα πάνω σε **διαγώνιους νοητούς άξονες**.

6. Η σύνθεση μας μεταδίδει **κίνηση** και **αστάθεια** όταν υπάρχει **ρυθμός**: η επανάληψη κάποιου μοτίβου, αντικειμένου, ή χρώματος.

7. η σύνθεση μας μεταδίδει **κίνηση προς το βάθος** όταν υπάρχει η αίσθηση της **προοπτικής**. Το μάτι μπορεί ελεύθερα να κινηθεί από τα μπροστινά επίπεδα στο βάθος της εικόνας και το αντίθετο.

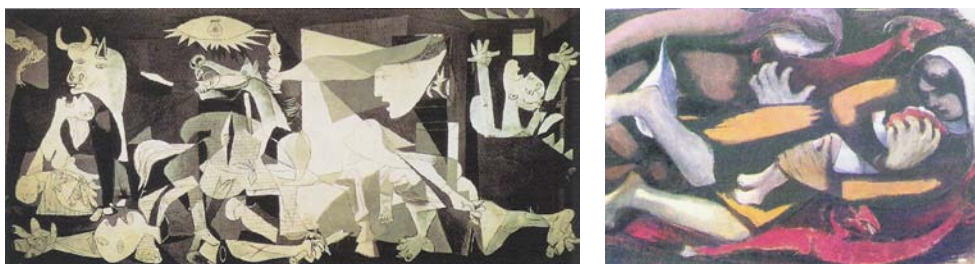

8. Η σύνθεση μας μεταδίδει **ένταση** και **δυναμισμό** όταν υπάρχει αντίθεση μεγάλο-μικρό ή όταν υπάρχει **ιεραρχία**. Ιεραρχία σε μία σύνθεση έχουμε όταν ένα στοιχείο ξεχωρίζει από τα υπόλοιπα όσον αφορά το **μέγεθος, το σχήμα, τη θέση ή το χρώμα**.

Δραματικότητα

1. Η σύνθεση μας μεταδίδει **δραματικότητα** με τη χρησιμοποίηση **έντονων αντιθέσεων φωτός και σκιάς (Κιαροσκούρο)**

2. Το **Κόκκινο** είναι πολύ έντονο χρώμα και μπορεί να εκφράσει σε κάποια σύνθεση **δραματικότητα, επανάσταση, θυμό, βία, πάθος** και άλλα έντονα συναισθήματα.

Το χρώμα

Οι **χρωματικοί συνδυασμοί** σε μία σύνθεση μπορεί να μεταδώσουν **ηρεμία, δραματικότητα, αρμονία - δυσαρμονία, χαρούμενα, ευχάριστα ή δυσάρεστα** συναισθήματα κλπ.

1. Σε μία σύνθεση μπορεί να κυριαρχούν τα **έντονα χρώματα του κύκλου** (του ουράνιου τόξου), τα **τρία βασικά** και τα **τρία συμπληρωματικά**. Είναι τα χρώματα που χρησιμοποιούμε σε **χαρούμενες** συνθέσεις.

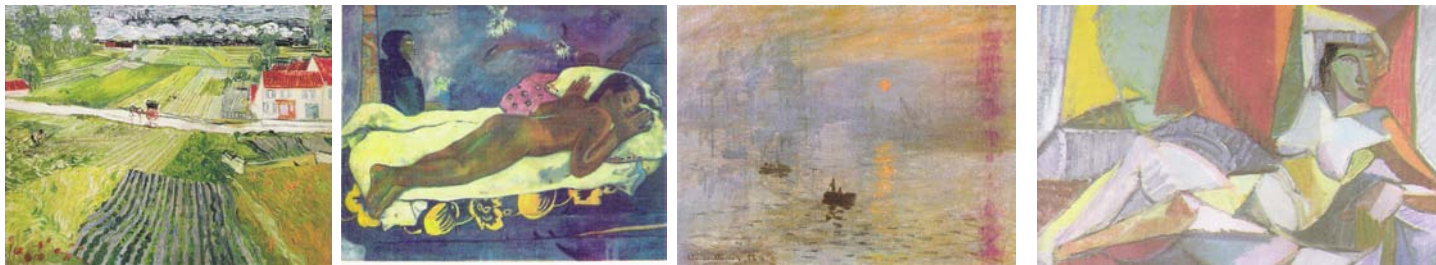

2. Σε μία σύνθεση μπορεί να υπάρχει παράθεση **αντιθέτων** μεταξύ τους χρωμάτων που δημιουργεί ένα **δυναμικό αποτέλεσμα γεμάτο ένταση και ενδιαφέρον**.

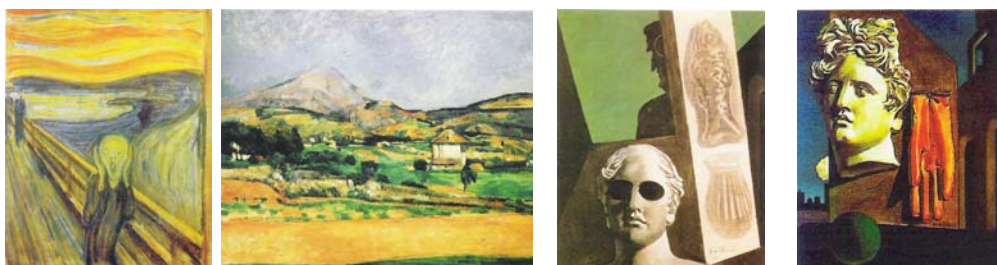
- Υπάρχει αντίθεση **μεταξύ όλων των καθαρών χρωμάτων** του κύκλου.

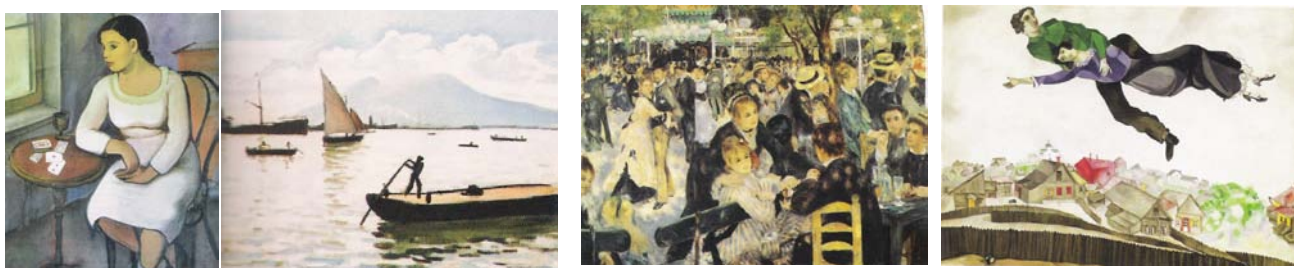
- Υπάρχει αντίθεση **μεταξύ των συμπληρωματικών** χρωμάτων.

- Υπάρχει αντίθεση μεταξύ **θερμών - ψυχρών** χρωμάτων.

- Υπάρχει αντίθεση μεταξύ **φωτεινών και σκούρων** χρωμάτων.

- Υπάρχει αντίθεση μεταξύ **άσπρου και μαύρου**.

- Υπάρχει αντίθεση μεταξύ **μαύρου** και όλων των **καθαρών χρωμάτων**.
- Υπάρχει αντίθεση μεταξύ **άσπρου** και όλων των **καθαρών χρωμάτων**.

3. Ο συνδυασμός **γειτονικών, αρμονικών** χρωμάτων, χωρίς έντονες τονικές αντιθέσεις, μεταδίδει **ηρεμία, αρμονία, ρομαντικά ή ονειροπόλα** συναισθήματα,

4. Σε μια σύνθεση μπορεί να κυριαρχούν τα **ψυχρά** χρώματα

5. Σε μια σύνθεση μπορεί να κυριαρχούν τα **θερμά** χρώματα

Για να αναλύσουμε τη δομή μίας σύνθεσης απαντούμε στις εξής ερωτήσεις:

- Ποια είναι τα στοιχεία που αποτελούν την σύνθεση, πως είναι τοποθετημένα;
- Τι συναισθήματα μεταδίδει (ηρεμία, στατικότητα, σταθερότητα αστάθεια, ένταση, κίνηση, δυναμισμό, δραματικότητα, αρμονία - δυσαρμονία, χαρούμενα, ευχάριστα ή δυσάρεστα συναισθήματα κλπ;)
- Σε ποιους νοητούς άξονες στηρίζεται (ευθείες, κάθετες, οριζόντιες, διαγώνιες, καμπύλες ή κυματιστές γραμμές;)
- η σύνθεση είναι βασισμένη σε τετράγωνο, ορθογώνιο, τρίγωνο, κύκλο ή κάποιο άλλο σχήμα;
- Η διάταξη των στοιχείων είναι συμμετρική, ασύμμετρη; Εμπνέει το αίσθημα της ισορροπίας ή της αστάθειας;
- Υπάρχει ρυθμός;
- Ο χώρος είναι δυσδιάστατος ή τρισδιάστατος (υπάρχει προοπτική);
- Οι φόρμες φαίνονται επίπεδες ή δίνουν την εντύπωση ότι έχουν όγκο;
- Τα χρώματα δημιουργούν **αρμονίες** (είναι γειτονικά) ή **αντιθέσεις**, δυσαρμονίες (είναι συμπληρωματικά). Κυριαρχούν τα **ψυχρά** ή τα **θερμά**.
- Η ατμόσφαιρα του έργου είναι ονειρική, παραμυθένια, φανταστική ή πραγματική;

ΑΘΑΝΑΣΙΑ ΔΗΜΟΣΘΕΝΟΥΣ ΚΑΘΗΓΗΤΡΙΑ ΤΕΧΝΗΣ